

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ №348
ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
ІЗ КУРСУ „АНАЛІЗ ТРУДОВИХ ПОКАЗНИКІВ”

2009

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
ІЗ КУРСУ „АНАЛІЗ ТРУДОВИХ ПОКАЗНИКІВ”**

(для студентів заочної форми навчання за напрямком підготовки
6.030505 „Управління персоналом і економіка праці”)

Розглянуто на засіданні кафедри
„Управління персоналом і економіка праці”.
Протокол № 7 від 26.03.2009 р.

Затверджено на засіданні навчально-
видавничої ради ДонНТУ. Протокол № 5
від 22.12.2009 р.

2009

УДК 352/353

Методичні рекомендації щодо виконання контрольних робіт із курсу “Аналіз трудових показників” (для студентів заочної форми навчання за напрямком підготовки 6.030505 – „Управління персоналом і економіка праці”) / Уклад. О.В. Захарова. – Донецьк: ДонНТУ, 2009. – 44 с.

Методичні вказівки містять тематичний зміст курсу „Аналіз трудових показників”, зміст контрольної роботи, методичні рекомендації щодо вирішення задач та список літератури, що рекомендується. Призначені для студентів заочної форми навчання за напрямком підготовки 6.030505 – „Управління персоналом і економіка праці”.

Укладачі: О.В. Захарова, к.е.н., доцент,

Відп. за випуск: І.Б. Швець, д.е.н., професор

Рецензент: А.В. Мешков, к.е.н., доцент

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Аналіз чисельності, складу і руху робочої сили:

- 1.1 Аналіз складу і структури працюючих.
- 1.2 Аналіз професійного і кваліфікаційного складу робітників.
- 1.3 Аналіз руху робочої сили.
- 1.4 Аналіз плинності кадрів.
- 1.5. Аналіз оборту робочої сили.
- 1.6. Аналіз вікового і освітнього складу кадрів.

Література: 2, с. 176-178;
 4, с. 44-57, с.59-67;
 5, с. 101-104, с. 377-386;
 6, с. 69-73;
 7, с. 257-265;
 13, с. 124-127, с. 128-130.

Тема 2. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами:

- 2.1 Оцінка планової потреби у трудових ресурсах.
- 2.2 Аналіз забезпеченості кадрами підрозділів підприємства.
- 2.3 Аналіз стану підготовки і навчання персоналу.

Література: 2, с.236-241;
 4, с. 57-59, с. 86-89;
 6, с. 57-69;
 8, с. 64-65;
 13, с. 127-128;
 14, с. 105-126;
 15, с. 130-137.

Тема 3. Аналіз організації праці:

- 3.1 Аналіз змінного режиму роботи підприємства.
- 3.2 Аналіз організації відрядної і почасової праці.
- 3.3 Аналіз сполучення професій робочих.
- 3.4 Аналіз бригадної організації праці.
- 3.5 Аналіз колективних форм організації праці.

Література: 1, с. 95-127, с. 134-156;
 13, с. 130-131, с. 132-133.

Тема 4. Аналіз ефективності використання персоналу:

- 4.1 Аналіз ефективності використання робочих за дільницями робіт.
- 4.2 Аналіз ефективності використання робочого часу.
- 4.3 Аналіз ефективності використання відрядної і почасової організації праці.
- 4.4 Аналіз ефективності використання праці спеціалістів.
- 4.5 Аналіз ефективності використання праці керівників.

Література: 3, с. 95-98;
 4, с.109-118, с. 161-166;
 6, с. 73-77;
 10, с. 16-45;
 13, с. 79-83;
 14, с. 80-101.

Тема 5. Аналіз використання робочого часу:

- 5.1 Аналіз планового фонду робочого часу.
- 5.2 Аналіз календарного фонду робочого часу.
- 5.3 Аналіз балансу використання робочого часу.
- 5.4 Аналіз продуктивних і непродуктивних витрат робочого часу.
- 5.5 Аналіз споживання робочого часу за ділянками робіт і видами продукції.
- 5.6 Аналіз резервів збільшення робочого часу.

Література: 1, с. 128-134;
 2, с.241-249;
 4, с. 74-86, с.89-107;
 5, с. 386-391;
 6, с. 46-56;
 8, с. 66-67;
 13, с. 135-137;
 15, с. 138-154.

Тема 6. Аналіз трудомісткості продукції:

- 6.1 Аналіз питомої трудомісткості продукції за її видами.
- 6.2 Структурний аналіз трудомісткості виробничої програми підприємства за видами продукції і ділянками робіт.
- 6.3 Аналіз динаміки трудомісткості продукції.
- 6.4 Факторний аналіз динаміки трудомісткості продукції.
- 6.5 Аналіз зміни трудомісткості продукції при зміні рівня спеціалізації і кооперації виробництва на підприємстві.
- 6.6 Аналіз використання ФВА для забезпечення зниження трудомісткості продукції.
- 6.7 Аналіз резервів зниження трудомісткості робіт.

Література: 2, с. 250-261;
 5, с. 391-397, с. 502-504;
 6, с. 23-30;
 13, с. 138-142.

Тема 7. Аналіз продуктивності праці:

- 7.1 Аналіз вимірників продуктивності праці.
- 7.2 Аналіз середньогодинної, середньоденної і середньорічної продуктивності праці.
- 7.3 Факторний аналіз динаміки продуктивності праці.
- 7.4 Аналіз продуктивності суспільної праці з урахуванням матеріальних витрат і амортизації.
- 7.5 Аналіз резервів зростання продуктивності праці.
- 7.6 Аналіз економії чисельності персоналу за рахунок впровадження нового обладнання і модернізації діючого обладнання.
- 7.7 Аналіз економії чисельності персоналу за рахунок досконалості організації виробництва, праці і управління.
- 7.8 Аналіз економії чисельності персоналу за рахунок скорочення втрат робочого часу, зниження плинності кадрів і втрат від браку.

Література: 1, с. 157-223;
 2, с. 261-280;
 4, с. 126-138;
 5, с. 101-104, с. 398-403;
 6, с. 18-23, с. 30-41;
 7, с. 243-256;

8, с. 67-70;
13, с. 142-149.

Тема 8. Аналіз створення і використання фонду заробітної плати:

- 8.1 Аналіз складу і динаміки коштів, які спрямовуються на споживання.
- 8.2 Аналіз джерел формування коштів на оплату праці, що входять до складу собівартості продукції.
- 8.3 Аналіз використання коштів, які спрямовуються на споживання.
- 8.4 Аналіз обґрунтованості плану по фонду заробітної плати.
- 8.5 Аналіз складу і структури фонду заробітної плати робочих.
- 8.6 Факторний аналіз середньорічної заробітної плати працюючих.
- 8.7 Аналіз економії фонду заробітної плати за рахунок зміни чисельності персоналу і середньої заробітної плати.
- 8.8 Аналіз впливу зміни фонду заробітної плати на розмір собівартості продукції.
- 8.9 Аналіз обґрунтованості і ефективності застосованих форм і систем оплати праці.

Література: 1, с. 224-249;
2, с. 280-295;
4, с. 145-150;
5, с. 486-490;
6, с. 79-101;
7, с. 266-270;
9, с. 114-115;
13, с. 149-152.

Тема 9. Аналіз стимулювання праці і підвищення ефективності виробництва:

- 9.1 Аналіз ефективності використання виплат соціального характеру в системі доходів і витрат підприємства.
- 9.2 Аналіз джерел створення фонду соціальних виплат.
- 9.3 Оцінка ефективності використання коштів, які спрямовуються на соціальні виплати.
- 9.4 Аналіз дієвості методів стимулювання праці в системі виробничих и суспільних відносин.
- 9.5 Аналіз стимулів виробничо-трудової діяльності, спрямованих на підвищення ефективності виробництва.
- 9.6 Аналіз ефективності застосованих на підприємстві систем преміювання і систем участі у прибутках.

Література: 1, с. 240-249, с. 257-285;
2, с. 225-231;
6, с. 79-101;
10, с. 120-159;
12, с. 59-72;
16, с. 47-70.

Тема 10. Аналіз механізму формування і розподілу фондів економічного стимулювання та регулювання витрат на оплату праці:

- 10.1 Аналіз складу і структури коштів, які спрямовуються на оплату праці, і джерел їх фінансування.
- 10.2 Аналіз складу і структури коштів, які спрямовуються на стимулювання праці, і джерел їх фінансування.
- 10.3 Аналіз взаємозв'язку оплати праці з кінцевими результатами праці підприємства.

- 10.4 Аналіз використання прибутку при формуванні фондів економічного стимулювання.
- 10.5 Аналіз залежності фонду оплати праці від обсягу випуску продукції на підприємстві.
- 10.6 Аналіз соціально-економічного обґрунтування величини фонду заробітної плати і його базисної величини.
- 10.7 Аналіз методів регулювання заробітної плати на підприємстві, рівневий і прирістний методи.
- 10.8 Аналіз величини постійних і змінних витрат, включаючи заробітну плату, в залежності від обсягу виробництва.

Література: 2, с.214-221, с. 222-225;
 4, с.158-161;
 5, с. 462-467, с. 473-476.
 11, с. 113-116.

Тема 11. Аналіз стану нормування праці на підприємстві:

- 11.1 Аналіз виконання норм виробки робочими-відрядниками.
- 11.2 Аналіз стану і якості нормування робіт.
- 11.3 Аналіз використання норм праці у планово-економічних розрахунках.
- 11.4 Аналіз організації нормування праці і перегляду норм.

Література: 1, с. 30-67;
 3, с. 192-206;
 13, с. 133-135.

Тема 12. Аналіз умов праці на підприємстві:

- 12.1 Аналіз і оцінка умов праці на підприємстві і у виробничих підрозділах.
- 12.2 Аналіз і оцінка втрат робочого часу внаслідок захворювань і травматизму.
- 12.3 Аналіз санітарно-гігієнічних умов праці на робочих місцях.
- 12.4 Аналіз кількості і динаміки зайнятих ручною, малокваліфікованою і тяжкою працею.
- 12.5 Аналіз резервів покращення умов праці на підприємстві, оцінка ефективності заходів.

Література: 1, с. 68-94;
 2, с. 178-182;
 3, с. 47-64;
 13, с. 131-132, с. 264-267.

Тема 13. Аналіз впливу трудових показників на ефективність роботи підприємства:

- 13.1 Аналіз використання трудових показників в планово-економічних розрахунках.
- 13.2 Аналіз і оцінка взаємозв'язку трудових показників і техніко-економічних показників.
- 13.3 Аналіз і оцінка впливу трудових показників на фінансові результати.

Література: 1, с. 249-256;
 2, с. 133-138, с. 200-204;
 5, с. 182-187;
 6, с. 41-44;
 11, с. 183-185; с. 198-204;
 13, с. 209-210, с. 222-223.

РОБОТА №1
Тема „АНАЛІЗ ЧИСЕЛЬНОСТІ, СКЛАДУ І РУХУ РОБОЧОЇ СИЛИ”

Варіант №1

1. На підставі даних табл. 1 зробити аналіз абсолютного та відносного відхилень, темпів росту та приросту чисельності працюючих на підприємстві базисним та ланцюговим способами.

Таблиця 1 – Чисельність персоналу підприємства за 2005-2008 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
1. Загальна чисельність персоналу, осіб	70767	77649	81760	58813
2. ПВП, осіб у т.ч.:	46370	49012	57320	41079
- керівники;	2932	3096	4992	4238
- спеціалісти;	3370	3585	8143	6165
- службовці;	290	320	905	624
- робітники	39778	4204	43280	30052
3. Непромисловий персонал, осіб	24397	28637	24440	17734

2. Розрахувати середньорічні темпи зміни чисельності працюючих на підприємстві, результати розрахунків представити у виді табл. 2.

Таблиця 2 – Аналіз середньорічних темпів росту і приросту складу працюючих на підприємстві

Назва посади	Середньорічні темпи росту, %	Середньорічні темпи приросту, %

3. Зробити вертикальний та горизонтальний аналіз, розрахувати структуру чисельності персоналу (всього та за категоріями працівників).
4. На підставі даних табл. 3 розрахувати структуру та зробити висновки, щодо руху ПВП у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Таблиця 3 – Рух робітників у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Показники	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Прийнято всього	3763		2794		1655		2116	
Звільнено всього, осіб	2465		2658		6580		3280	
у тому числі:								
- за власним бажанням,	1045		1071		1728		1703	
- виїзд за межі міста	162		135		81		72	
- незадоволеність заробітною платою	9		5		46		603	
- сімейні обставини	178		165		206		111	
- через стан здоров'я	32		22		17		-	
- через важку працю	3		1		1		31	
- по виходу на пенсію	353		397		3733		328	
- звільнено за прогули та інші порушення трудової дисципліни	261		381		371		370	
Інші обставини	422		481		397		62	

5. Розрахувати показники руху робітників та результати розрахунків занести до табл. 4.
Зробити висновки відносно руху персоналу підприємства протягом 2005-2008 рр.

Таблиця 4 – Результати розрахунків показників руху персоналу

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Коефіцієнт обороту з прийому				
Коефіцієнт обороту з вибуття				
Коефіцієнт необхідного обороту				
Коефіцієнт заміщення робочої сили				
Коефіцієнт змінюваності кадрів				
Повний період змінюваності, років				
Коефіцієнт плинності кадрів				

6. Проаналізувати динаміку якісного складу керівників, фахівців та службовців підприємства на підставі даних табл. 5. Зробити висновки.

Таблиця 5 – Якісний склад керівників, фахівців та службовців

Показники	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.	
	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %
Керівників, фахівців і службовців по штату, осіб	12082		13681		10069		11188	
За освітою:								
- вища	6470		6689		5185		5686	
- середня спеціальна	4221		5097		3813		3987	
- учні	1391		1895		1071		1515	
По віку:								
- до 30 років	3996		4122		3535		3662	
- 31-50 років	4779		5411		4645		5060	
- 51-60 років	1974		2185		1205		1750	
- понад 60 років	1333		1963		684		716	
Стаж роботи на посаді:								
- до 3-х років	2868		3151		2859		3371	
- 3-10 років	6212		7403		5579		6143	
- понад 10 років	3002		3127		1631		1674	

7. За даними табл. 6 розрахувати:

- відхилення рівня 2008 р. від рівня 2006 р.;
- структуру робітників за віком, %.

Зробити висновки, щодо динаміки чисельності робітників за віком та статтю.

Таблиця 6 – Характеристика робочих кадрів за віком та статтю

Вік		Всього	у тому числі				Відхилення рівня 2008 р. від рівня 2006 р., осіб		Структура робочих за віком, %
			жінки		чоловіки		чоловіки	жінки	
1	2	осіб	осіб	%	осіб	%			8
	2005 р.	2422	561		1861				

Продовження табл. 6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
До 20 років	2006 р.	2109	454		1655				
	2007 р.	1495	299		1196				
	2008 р.	1376	310		1066				
21-30 років	2005 р.	12068	3123		8945				
	2006 р.	12396	3153		9243				
	2007 р.	11503	2955		8548				
	2008 р.	10748	2830		7918				
31-40 років	2005 р.	9736	3286		6450				
	2006 р.	10017	3296		6721				
	2007 р.	9666	3114		6552				
	2008 р.	9722	3086		6636				
41-50 років	2005 р.	10624	3883		6381				
	2006 р.	10502	4049		6433				
	2007 р.	10285	3980		6306				
	2008 р.	10092	3987		6105				
51-60 років	2005 р.	7110	2845		4265				
	2006 р.	7563	3011		4552				
	2007 р.	6547	2081		4466				
	2008 р.	6858	2312		446				
Понад 60 років	2005 р.	3023	1177		1846				
	2006 р.	3124	1277		1847				
	2007 р.	745	280		465				
	2008 р.	906	300		606				
Всього	2005 р.								
	2006 р.								
	2007 р.								
	2008 р.								

8. Необхідно графічно зобразити динаміку одного будь-якого досліджуваного процесу на вибір студента. За результатами розрахунків зробити загальний висновок відносно аналізу чисельності, складу та руху робочої сили даного підприємства.

Варіант №2

1. На підставі даних табл. 1 зробити аналіз абсолютного та відносного відхилень, темпів росту та приросту чисельності працюючих на підприємстві базисним та ланцюговим способами.

Таблиця 1 – Чисельність персоналу підприємства за 2005-2008 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
1. Загальна чисельність персоналу, осіб	5767	6764	7260	8813
2. ПВП, осіб у т.ч.:	4375	5112	5420	6739
- керівники;	932	1006	1092	1238
- спеціалісти;	470	573	843	965
- службовці;	255	361	405	624
- робітники	2718	3171	3080	3912

3. Непромисловий персонал, осіб	1392	1652	1840	2074
---------------------------------	------	------	------	------

2. Розрахувати середньорічні темпи зміни чисельності працюючих на підприємстві, результати розрахунків представити у виді табл. 2.

Таблиця 2 – Аналіз середньорічних темпів росту і приросту складу працюючих на підприємстві

Назва посади	Середньорічні темпи росту, %	Середньорічні темпи приросту, %

3. Зробити вертикальний та горизонтальний аналіз, розрахувати структуру чисельності персоналу (всього та за категоріями працівників).
4. На підставі даних табл. 3 розрахувати структуру та зробити висновки, щодо руху ПВП у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Таблиця 3 – Рух робітників у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Найменування	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Прийнято всього	852		1201		641		1734	
Звільнено всього, осіб	164		204		145		181	
у тому числі:	46		51		39		48	
- за власним бажанням,								
- виїзд за межі міста	16		13		9		7	
- незадоволеність заробітною платою	9		7		4		6	
- сімейні обставини	18		21		16		11	
- через стан здоров'я	9		12		7		13	
- через важку працю	5		11		8		21	
- по виходу на пенсію	33		49		32		38	
- звільнено за прогули та інші порушення трудової дисципліни	26		31		19		27	
Інші обставини	2		9		11		10	

5. Розрахувати показники руху робочої сили та результати розрахунків занести до табл. 4. Зробити висновки відносно руху персоналу підприємства протягом 2005-2008 рр.

Таблиця 4 – Результати розрахунків показників руху персоналу

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Коефіцієнт обороту з прийому				
Коефіцієнт обороту з вибуття				
Коефіцієнт необхідного обороту				
Коефіцієнт заміщення робочої сили				
Коефіцієнт змінюваності кадрів				
Повний період змінюваності, років				
Коефіцієнт плинності кадрів				

6 Проаналізувати динаміку руху керівників, фахівців та службовців протягом 2005-2008 рр. на підставі даних табл. 5. Розрахувати показники руху КФС.

Таблиця 5 – Аналіз руху керівників, фахівців та службовців у 2005-2008 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	Відхилення рівня 2008 р. від рівня 2005 р.	Відхилення рівня 2008 р. від рівня 2006 р.
Керівників і фахівців	23	43	31	32		
Службовців	30	14	8	14		
Переведене КФС всього:	226	247	216	227		
- з робітників в керівники і фахівці	69	51	77	54		
- з керівників і фахівців в робочі	33	15	13	26		
- переведено з цеху (відділу) в цех (відділ)	124	181	126	147		
Звільнено КФС всього	46	51	57	69		
у тому числі:						
- керівників і фахівців	41	36	25	55		
- службовців	5	15	32	14		

6. Розрахувати структуру видів навчання в період з 2006 по 2008 рр. (табл. 6). Зробити висновки, щодо стану освітнього рівня працівників підприємства.

Таблиця 6 – Характеристика робітників за освітою

Освіта		Всього, осіб	з них				Структура, %		
			жінки		чоловіки		2006 р.	2007 р.	2008 р.
			осіб	%	осіб	%			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Вища	2005 р.	2365	447		1918				
	2006 р.	2683	521		2162				
	2007 р.	2328	431		1897				
	2008 р.	2382	453		1929				
Середня спеціальна	2005 р.	8016	72		5844				
	2006 р.	8858	3533		5825				
	2007 р.	8018	2614		5404				
	2008 р.	8169	2747		5422				

Продовження табл. 6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ПТУ	2005 р.	11160	2669		8491				
	2006 р.	11856	2884		8972				
	2007 р.	11401	2808		8593				
	2008 р.	11714	3000		8714				
Загальна середня	2005 р.	16658	6213		10455				
	2006 р.	16235	6041		10194				
	2007 р.	13468	4590		8878				
	2008 р.	12722	4419		8303				
Неповна	2005 р.	769	108		661				
	2006 р.	586	62		524				

середня	2007 р.	126	43		83			
	2008 р.	165	54		111			
Початкова	2005 р.	45	26		19			
	2006 р.	47	19		28			
	2007 р.	51	23		28			
	2008 р.	50	12		38			

7. Необхідно графічно зобразити динаміку одного будь-якого досліджуваного процесу на вибір студента. За результатами розрахунків зробити загальний висновок відносно аналізу чисельності, складу та руху робочої сили даного підприємства.

Варіант №3

1. На підставі даних табл. 1 зробити аналіз абсолютного та відносного відхилень, темпів росту та приросту чисельності працюючих на підприємстві базисним та ланцюговим способами.

Таблиця 1 – Чисельність персоналу підприємства за 2005-2008 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
1. Загальна чисельність персоналу, осіб	85645	81256	80790	82813
2. ПВП, осіб у т.ч.:	67370	65219	63320	64079
- керівники;	49238	47004	44280	46052
- спеціалісти;	12832	13096	12992	13238
- службовці;	3910	3885	3143	3465
- робітники	1390	1234	1905	1324
3. Непромисловий персонал, осіб	18275	16037	17470	18734

2. Розрахувати середньорічні темпи зміни чисельності працюючих на підприємстві, результати розрахунків представити у виді табл. 2.

Таблиця 2 – Аналіз середньорічних темпів росту і приросту складу працюючих на підприємстві

Назва посади	Середньорічні темпи росту, %	Середньорічні темпи приросту, %

3. Зробити вертикальний та горизонтальний аналіз, розрахувати структуру чисельності персоналу (всього та за категоріями працівників).

4. На підставі даних табл. 3 розрахувати структуру та зробити висновки, щодо руху ПВП у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Таблиця 3 – Рух робітників у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Показники	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Прийнято всього	5201		2407		1002		2028	
Звільнено всього, осіб	2741		6796		1468		764	

у тому числі:							
- за власним бажанням,	965		3071		728		263
- виїзд за межі міста	262		335		81		42
- незадоволеність заробітною платою	429		1445		106		83
- сімейні обставини	198		165		20		11
- через стан здоров'я	122		287		23		19
- через важку працю	63		57		21		16
- по виходу на пенсію	333		897		373		228
- звільнено за прогули та інші порушення трудової дисципліни	261		381		101		70
Інші обставини	108		158		15		32

5. Розрахувати показники руху робітників та результати розрахунків занести до табл. 4. Зробити висновки відносно руху персоналу підприємства протягом 2005-2008 рр.

Таблиця 4 – Результати розрахунків показників руху персоналу

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Коефіцієнт обороту з прийому				
Коефіцієнт обороту з вибуття				
Коефіцієнт необхідного обороту				
Коефіцієнт заміщення робочої сили				
Коефіцієнт змінюваності кадрів				
Повний період змінюваності, років				
Коефіцієнт плинності кадрів				

6. Проаналізувати динаміку якісного складу керівників, фахівців та службовців підприємства на підставі даних табл. 5. Зробити висновки.

Таблиця 5 – Якісний склад керівників, фахівців та службовців

Показники	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.	
	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %
Керівників, фахівців і службовців по штату, осіб	1282		1381		1069		1188	
За освітою:	699		748		685		754	
- вища								
- середня спеціальна	421		579		335		390	
- учні	162		54		49		44	
По віку:								
- до 30 років	256		322		284		342	
- 31-50 років	858		911		685		720	
- 51-60 років	105		87		62		81	
- понад 60 років	63		61		38		45	
Стаж роботи на посаді:								
- до 3-х років	468		501		438		527	
- 3-10 років	512		603		479		414	
- понад 10 років	302		277		152		247	

7. За даними табл. 6 розрахувати:

- відхилення рівня 2008 р. від рівня 2006 р.;
- структуру робітників за віком, %.

Зробити висновки, щодо динаміки чисельності робітників за віком та статтю.

Таблиця 6 – Характеристика робочих кадрів за віком та статтю

Вік		Всього		у тому числі				Відхилення рівня 2008 р. від рівня 2006 р., осіб		Структура робочих за віком, %
				жінки		чоловіки				
		осіб	%	осіб	%	осіб	%	чоловіки	жінки	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
До 20 років	2005 р.	2022		361		1661				
	2006 р.	1709		254		1455				
	2007 р.	1095		199		896				
	2008 р.	976		210		766				
21-30 років	2005 р.	11668		2923		8745				
	2006 р.	11996		2953		9043				
	2007 р.	11103		2755		8348				
	2008 р.	10348		2630		7718				
31-40 років	2005 р.	7736		3086		4650				
	2006 р.	9018		2296		6722				
	2007 р.	10866		3114		7752				
	2008 р.	9722		3686		6036				
41-50 років	2005 р.	9736		3286		6450				
	2006 р.	10017		3296		6721				
	2007 р.	9666		3114		6552				
	2008 р.	9722		3086		6636				

Продовження табл. 6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
51-60 років	2005 р.	7110		2845		4265				
	2006 р.	7563		3011		4552				
	2007 р.	6547		2081		4466				
	2008 р.	6858		2312		446				
Понад 60 років	2005 р.	3023		1177		1846				
	2006 р.	2124		677		1447				
	2007 р.	745		280		465				
	2008 р.	1006		320		686				
Всього	2005 р.									
	2006 р.									
	2007 р.									
	2008 р.									

8. Необхідно графічно зобразити динаміку одного будь-якого досліджуваного процесу на вибір студента. За результатами розрахунків зробити загальний висновок відносно аналізу чисельності, складу та руху робочої сили даного підприємства.

1. На підставі даних табл. 1 зробити аналіз абсолютного та відносного відхилень, темпів росту та приросту чисельності працюючих на підприємстві базисним та ланцюговим способами.

Таблиця 1 – Чисельність персоналу підприємства за 2005-2008 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
1. Загальна чисельність персоналу, осіб	8767	8064	7770	8113
2. ПВП, осіб у т.ч.:	6375	5712	5430	5739
- керівники;	1718	2272	2190	3912
- спеціалісти;	1932	1006	992	1238
- службовці;	1470	1073	943	965
- робітники	1255	1361	1305	624
3. Непромисловий персонал, осіб	2392	2352	2340	2374

2. Розрахувати середньорічні темпи зміни чисельності працюючих на підприємстві, результати розрахунків представити у виді табл. 2.

Таблиця 2 – Аналіз середньорічних темпів росту і приросту складу працюючих на підприємстві

Назва посади	Середньорічні темпи росту, %	Середньорічні темпи приросту, %

3. Зробити вертикальний та горизонтальний аналіз, розрахувати структуру чисельності персоналу (всього та за категоріями працівників).
4. На підставі даних табл. 3 розрахувати структуру та зробити висновки, щодо руху ПВП у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Таблиця 3 – Рух робітників у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Найменування	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Прийнято всього	752		501		441		524	
Звільнено всього, осіб	364		1204		735		181	
у тому числі:	146		642		339		48	
- за власним бажанням,								
- виїзд за межі міста	16		43		19		7	
- незадоволеність заробітною платою	9		34		14		6	
- сімейні обставини	18		41		16		11	
- через стан здоров'я	9		30		17		13	
- через важку працю	5		35		28		21	
- по виходу на пенсію	133		289		222		43	
- звільнено за прогули та інші порушення трудової дисципліни	26		81		69		27	
Інші обставини	2		9		11		5	

5. Розрахувати показники руху робочої сили та результати розрахунків занести до табл. 4. Зробити висновки відносно руху персоналу підприємства протягом 2005-2008 рр.

Таблиця 4 – Результати розрахунків показників руху персоналу

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Коефіцієнт обороту з прийому				
Коефіцієнт обороту з вибуття				
Коефіцієнт необхідного обороту				
Коефіцієнт заміщення робочої сили				
Коефіцієнт змінюваності кадрів				
Повний період змінюваності, років				
Коефіцієнт плинності кадрів				

- 7 Проаналізувати динаміку руху керівників, фахівців та службовців протягом 2005-2008 рр. на підставі даних табл. 5. Розрахувати показники руху КФС.

Таблиця 5 – Аналіз руху керівників, фахівців та службовців у 2005-2008 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	Відхилення рівня 2008 р. від рівня 2005 р.	Відхилення рівня 2008 р. від рівня 2006 р.
1	2	3	4	5	6	7
Прийнято КФС всього	153	157	139	146		
Керівників і фахівців	103	113	111	122		

Продовження табл. 5

1	2	3	4	5	6	7
Службовців	50	44	28	24		
Переведене КФС всього:	226	247	216	227		
- з робітників в керівники і фахівці	69	51	77	54		
- з керівників і фахівців в робочі	33	15	13	26		
- переведено з цеху (відділу) в цех (відділ)	124	181	126	147		
Звільнено КФС всього	86	97	107	119		
у тому числі:						
- керівників і фахівців	71	76	85	92		
- службовців	15	21	22	27		

6. Розрахувати структуру видів навчання в період з 2006 по 2008 рр. (табл. 6). Зробити висновки, щодо стану освітнього рівня працівників підприємства.

Таблиця 6 – Характеристика робітників за освітою

Освіта	Всього, осіб	з них				Структура, %		
		жінки		чоловіки		2006 р.	2007 р.	2008 р.
		осіб	%	осіб	%			
Вища	2005 р.	2365	447		1918			
	2006 р.	2683	521		2162			
	2007 р.	2328	431		1897			
	2008 р.	2382	453		1929			
Середня	2005 р.	11401	2808		8593			

спеціальна	2006 р.	11714	3000		8714			
	2007 р.	16658	6213		10455			
	2008 р.	16235	6041		10194			
ПТУ	2005 р.	11160	2669		8491			
	2006 р.	11856	2884		8972			
	2007 р.	11401	2808		8593			
	2008 р.	11714	3000		8714			
Загальна середня	2005 р.	16658	6213		10455			
	2006 р.	16235	6041		10194			
	2007 р.	13468	4590		8878			
	2008 р.	12722	4419		8303			
Неповна середня	2005 р.	769	108		661			
	2006 р.	586	62		524			
	2007 р.	226	143		183			
	2008 р.	165	54		111			
Початкова	2005 р.	245	126		119			
	2006 р.	247	119		128			
	2007 р.	251	123		128			
	2008 р.	250	112		138			

7. Необхідно графічно зобразити динаміку одного будь-якого досліджуваного процесу на вибор студента. За результатами розрахунків зробити загальний висновок відносно аналізу чисельності, складу та руху робочої сили даного підприємства.

Варіант №5

1. На підставі даних табл. 1 зробити аналіз абсолютного та відносного відхилень, темпів росту та приросту чисельності працюючих на підприємстві базисним та ланцюговим способами.

Таблиця 1 – Чисельність персоналу підприємства за 2005-2008 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
1. Загальна чисельність персоналу, осіб	15645	18256	17790	18813
2. ПВП, осіб у т.ч.:	11370	12919	12720	13079
- керівники;	7238	8004	8150	8412
- спеціалісти;	2132	2396	2312	2408
- службовці;	1410	1685	1503	1611
- робітники	590	834	755	648
3. Непромисловий персонал, осіб	4275	5337	5070	5734

2. Розрахувати середньорічні темпи зміни чисельності працюючих на підприємстві, результати розрахунків представити у виді табл. 2.

Таблиця 2 – Аналіз середньорічних темпів росту і приросту складу працюючих на підприємстві

Назва посади	Середньорічні темпи росту, %	Середньорічні темпи приросту, %

3. Зробити вертикальний та горизонтальний аналіз, розрахувати структуру чисельності персоналу (всього та за категоріями працівників).
4. На підставі даних табл. 3 розрахувати структуру та зробити висновки, щодо руху ПВП у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Таблиця 3 – Рух робітників у 2008 р. порівняно з 2005-2007 рр.

Показники	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Прийнято всього	5201		3407		1102		102	
Звільнено всього, осіб	2741		833		1568		2051	
у тому числі:	865		261		738		863	
- за власним бажанням,								
- виїзд за межі міста	262		75		81		102	
- незадоволеність заробітною платою	429		82		106		183	
- сімейні обставини	198		65		60		81	
- через стан здоров'я	122		87		63		99	
- через важку працю	63		47		31		76	
- по виходу на пенсію	433		107		373		498	
- звільнено за прогули та інші порушення трудової дисципліни	261		81		101		117	
Інші обставини	108		28		15		32	

5. Розрахувати показники руху робітників та результати розрахунків занести до табл. 4. Зробити висновки відносно руху персоналу підприємства протягом 2005-2008 рр.

Таблиця 4 – Результати розрахунків показників руху персоналу

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Коефіцієнт обороту з прийому				
Коефіцієнт обороту з вибуття				
Коефіцієнт необхідного обороту				
Коефіцієнт заміщення робочої сили				
Коефіцієнт змінюваності кадрів				
Повний період змінюваності, років				
Коефіцієнт плинності кадрів				

6. Проаналізувати динаміку якісного складу керівників, фахівців та службовців підприємства на підставі даних табл. 5. Зробити висновки.

Таблиця 5 – Якісний склад керівників, фахівців та службовців

Показники	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.	
	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %	осіб	питома вага %
Керівників, фахівців і службовців по штату, осіб	1182	100	1281	100	1169	100	1218	
За освітою:	649		708		665		704	
- вища								
- середня спеціальна	401		509		465		490	

	2007 р.								
	2008 р.								

8. Необхідно графічно зобразити динаміку одного будь-якого досліджуваного процесу на вибір студента. За результатами розрахунків зробити загальний висновок відносно аналізу чисельності, складу та руху робочої сили даного підприємства.

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи №1

Середньорічні темпи росту та приросту показника з використанням середньої геометричної

$$\overline{TP} = \sqrt[n]{T_1 \cdot T_2 \cdot \dots \cdot T_n}, \quad (1)$$

$$\overline{ТПР} = \overline{TP} - 1, \quad (2)$$

де \overline{TP} – середньорічний темп росту;

n – кількість періодів;

T_n – ланцюговий темп росту в i -му періоді;

$\overline{ТПР}$ – середньорічний темп приросту.

Коефіцієнт обороту з прийому:

$$K_{\text{пр}} = \frac{O_{\text{п}}}{\overline{Ч_{\text{об}}}} \cdot 100\% \quad \text{або} \quad K_{\text{пр}} = \frac{O_{\text{п}}}{Ч_{\text{кп}}} \cdot 100\%, \quad (3)$$

де $O_{\text{п}}$ – чисельність прийнятих робітників, осіб;

$\overline{Ч_{\text{об}}}$ – середньооблікова чисельність робітників, осіб;

$Ч_{\text{кп}}$ – чисельність персоналу на кінець досліджуваного періоду, осіб.

Коефіцієнт обороту з вибуття:

$$K_{\text{в}} = \frac{O_{\text{в}}}{\overline{Ч_{\text{об}}}} \cdot 100\% \quad \text{або} \quad K_{\text{в}} = \frac{O_{\text{в}}}{Ч_{\text{пн}}} \cdot 100\%, \quad (4)$$

де $O_{\text{в}}$ – чисельність вибулих робітників, осіб;

$Ч_{\text{пн}}$ – чисельність персоналу на початок досліджуваного періоду, осіб.

Коефіцієнт необхідного обороту:

$$K_{\text{но}} = \frac{O_{\text{н}}}{\overline{Ч_{\text{об}}}} \cdot 100\%, \quad (5)$$

де $O_{\text{н}}$ – необхідний оберт працівників, осіб.

Коефіцієнт заміщення робочої сили:

$$K_{\text{з}} = \frac{O_{\text{п}}}{O_{\text{в}}} \cdot 100\%. \quad (6)$$

Коефіцієнт змінюваності кадрів:

$$K_{\text{зм}} = \frac{O_{\text{мін}}}{\overline{Ч_{\text{об}}}} \cdot 100\%, \quad (7)$$

де $O_{\text{мін}}$ – менше зі значень обороту по прийому й обороту по вибуттю в досліджуваному періоді, осіб.

Повний період змінюваності:

$$\Pi_3 = \frac{100}{K_B}. \quad (8)$$

Коефіцієнт плинності кадрів:

$$K_{пл} = \frac{O_{над}}{Ч_{об}} \cdot 100\%, \quad (9)$$

де $O_{над}$ – чисельність звільнених робітників за причинами плинності, осіб.

РОБОТА №2

Тема „АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ”

Варіант №1

1. На підставі даних про планову та фактичну чисельність працівників підприємства необхідно визначити ступінь забезпеченості підприємства персоналом шляхом заповнення табл. 1.

Таблиця 1 – Аналіз забезпеченості підприємства кадрами

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Планова чисельність персоналу, осіб	3670	3665	3677	3599
Фактична чисельність персоналу, осіб	3663	3647	3652	3618
Абсолютне відхилення, осіб				
Відносне відхилення, %				
Темпи росту планової чисельності, %				
Темпи росту фактичної чисельності, %				
Темпи росту нестачі персоналу, %				

На підставі отриманих даних визначити середні темпи росту планової, фактичної чисельності та нестачі персоналу за період 2005-2008 рр. за допомогою середньої геометричної, зробити висновки.

2. Здійснити оцінку забезпеченості підприємства персоналом робітничих професій виходячи з показника розрахункової чисельності робітників на підставі даних табл. 2.

Таблиця 2 – Забезпеченість підприємства персоналом робітничих професій

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Фактична чисельність робітників, осіб, з них:	2616	2587	2613	2541
- робітників-відрядників	1987	2010	1994	2047
Планова трудомісткість планової річної виробничої програми, тис. люд.-год.	6680	6954	7102	6815
Плановий річний фонд робочого часу одного середньооблікового робітника ПВП, год.	2120	2112	2120	2104
Коефіцієнт, що характеризує середній рівень виконання відрядниками норма праці на підприємстві	1,2	1,35	1,29	1,27
Планова розрахункова чисельність, осіб				

Визначити абсолютне та відносне відхилення фактичної чисельності від розрахункової по рокам та зробити висновки відносно стану виробничого потенціалу підприємства.

3. На підставі даних табл. 3 розрахувати значення індексу сезонності та зобразити графік сезонної хвилі, зробити висновки.

Таблиця 3 – Чисельність персоналу підприємства на початок кожного місяця

2007 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
2606	2599	2600	2611	2596	2601	2590	2606	2611	2615	2601	2620
2008 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
2581	2600	2588	2593	2565	2545	2600	2598	2578	2611	2632	2590

4. На підставі даних табл. 4 необхідно виконати аналіз рівня організації праці на підприємстві, шляхом розрахунку наступних показників:

- 1) коефіцієнт розділення праці;
- 2) коефіцієнт трудової дисципліни;
- 3) коефіцієнт раціональності прийомів праці;
- 4) коефіцієнт відвернення виконавців від основної роботи.

Таблиця 4 – Дані для розрахунку показників аналізу рівня організації праці

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Середній час, який витрачає середньообліковий робітник на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	28,1	20,6	29,5	22,4
Середній час, який витрачає середньообліковий службовець на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	34,6	23,7	22,8	19,9
Внутрішньо змінні втрати часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-год.	147	121	98	108
Цілоденні втрати робочого часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-дн.	15	13	22	25
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи одним середньо обліковим робітником, хв.	0,58	0,59	0,56	0,54
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи передовими робітниками, хв.	0,50	0,50	0,50	0,50
Кількість повторів операцій або обсяг виконаних робіт одним робітником, нат. од.	852	867	902	893
Нормативна тривалість зміни, год.	8	8	8	8
Ефективний фонд робочого часу одного робітника у досліджуємо му періоді, дн.	265	264	265	263
Відсоток робітників, відвернених від основної діяльності, %	5	6	4	7
Відсоток службовців, відвернених від основної діяльності, %.	3	5	2	6

Зробити комплексний аналіз отриманих результатів.

1. На підставі даних про планову та фактичну чисельність працівників підприємства необхідно визначити ступінь забезпеченості підприємства персоналом шляхом заповнення табл. 1.

На підставі отриманих даних визначити середні темпи росту планової, фактичної чисельності та нестачі персоналу за період 2005-2008 рр. за допомогою середньої геометричної, зробити висновки.

2. Здійснити оцінку забезпеченості підприємства персоналом робітничих професій виходячи з показника розрахункової чисельності робітників на підставі даних табл. 2.

Таблиця 1 – Аналіз забезпеченості підприємства кадрами

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Планова чисельність персоналу, осіб	5570	5665	5677	5599
Фактична чисельність персоналу, осіб	5363	5447	5352	5118
Абсолютне відхилення, осіб				
Відносне відхилення, %				
Темпи росту планової чисельності, %				
Темпи росту фактичної чисельності, %				
Темпи росту нестачі персоналу, %				

Таблиця 2 – Забезпеченість підприємства персоналом робітничих професій

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Фактична чисельність робітників, осіб, з них:	3616	3587	3613	3541
- робітників-відрядників	2987	3110	2999	2947
Планова трудомісткість планової річної виробничої програми, тис. люд.-год.	6580	6654	6902	6615
Плановий річний фонд робочого часу одного середньооблікового робітника ПВП, год.	2120	2112	2120	2104
Коефіцієнт, що характеризує середній рівень виконання відрядниками норма праці на підприємстві	1,22	1,31	1,26	1,29
Планова розрахункова чисельність, осіб				

Визначити абсолютне та відносне відхилення фактичної чисельності від розрахункової по рокам та зробити висновки відносно стану виробничого потенціалу підприємства.

3. На підставі даних табл. 3 розрахувати значення індексу сезонності та зобразити графік сезонної хвилі, зробити висновки.

Таблиця 3 – Чисельність персоналу підприємства на початок кожного місяця

2007 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
3623	3589	3600	3611	2590	3601	3590	3606	3611	3615	3641	3620
2008 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
3530	3500	3588	2593	3565	3545	3600	3598	3578	3611	3632	3590

4. На підставі даних табл. 4 необхідно виконати аналіз рівня організації праці на підприємстві, шляхом розрахунку наступних показників:

- 1) коефіцієнт розділення праці;
- 2) коефіцієнт трудової дисципліни;
- 3) коефіцієнт раціональності прийомів праці;
- 4) коефіцієнт відвернення виконавців від основної роботи.

Таблиця 4 – Дані для розрахунку показників аналізу рівня організації праці

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
1	2	3	4	5
Середній час, який витрачає середньообліковий робітник на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	38,1	30,6	29,5	27,4

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5
Середній час, який витрачає середньообліковий службовець на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	24,6	23,7	20,8	19,9
Внутрішньо змінні втрати часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-год.	127	141	108	118
Цілоденні втрати робочого часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-дн.	14	16	22	25
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи одним середньо обліковим робітником, хв.	0,57	0,59	0,54	0,51
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи передовими робітниками, хв.	0,50	0,50	0,50	0,50
Кількість повторів операцій або обсяг виконаних робіт одним робітником, нат. од.	752	767	802	893
Нормативна тривалість зміни, год.	8	8	8	8
Ефективний фонд робочого часу одного робітника у досліджуємо му періоді, дн.	265	264	265	263
Відсоток робітників, відвернених від основної діяльності, %	8	5	7	3
Відсоток службовців, відвернених від основної діяльності, %.	3	6	4	7

Зробити комплексний аналіз отриманих результатів.

Варіант №3

1. На підставі даних про планову та фактичну чисельність працівників підприємства необхідно визначити ступінь забезпеченості підприємства персоналом шляхом заповнення табл. 1.

Таблиця 1 – Аналіз забезпеченості підприємства кадрами

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Планова чисельність персоналу, осіб	7770	7665	7377	7599
Фактична чисельність персоналу, осіб	7663	7347	7152	7318
Абсолютне відхилення, осіб				

Відносне відхилення, %				
Темпи росту планової чисельності, %				
Темпи росту фактичної чисельності, %				
Темпи росту нестачі персоналу, %				

На підставі отриманих даних визначити середні темпи росту планової, фактичної чисельності та нестачі персоналу за період 2005-2008 рр. за допомогою середньої геометричної, зробити висновки.

- Здійснити оцінку забезпеченості підприємства персоналом робітничих професій виходячи з показника розрахункової чисельності робітників на підставі даних табл. 2.

Таблиця 2 – Забезпеченість підприємства персоналом робітничих професій

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Фактична чисельність робітників, осіб, з них:	4611	4582	4613	4544
- робітників-відрядників	3687	3010	3894	3247
Планова трудомісткість планової річної виробничої програми, тис. люд.-год.	5680	5954	6102	5815
Плановий річний фонд робочого часу одного середньооблікового робітника ПВП, год.	2120	2112	2120	2104
Коефіцієнт, що характеризує середній рівень виконання відрядниками норма праці на підприємстві	1,21	1,23	1,29	1,27
Планова розрахункова чисельність, осіб				

Визначити абсолютне та відносне відхилення фактичної чисельності від розрахункової по рокам та зробити висновки відносно стану виробничого потенціалу підприємства.

- На підставі даних табл. 3 розрахувати значення індексу сезонності та зобразити графік сезонної хвилі, зробити висновки.

Таблиця 3 – Чисельність персоналу підприємства на початок кожного місяця

2006 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
7132	7110	6999	7200	7145	7158	7129	7159	7157	7105	6984	7120
2007 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
7308	7341	7123	7300	7268	7307	7266	7289	7312	7295	7278	7319

- На підставі даних табл. 4 необхідно виконати аналіз рівня організації праці на підприємстві, шляхом розрахунку наступних показників:
 - коефіцієнт розділення праці;
 - коефіцієнт трудової дисципліни;
 - коефіцієнт раціональності прийомів праці;
 - коефіцієнт відвернення виконавців від основної роботи.

Таблиця 4 – Дані для розрахунку показників аналізу рівня організації праці

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
1	2	3	4	5

Середній час, який витрачає середньообліковий робітник на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	18,1	20,6	25,5	22,4
Середній час, який витрачає середньообліковий службовець на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	24,6	23,7	22,8	19,9
Внутрішньо змінні втрати часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-год.	127	111	98	108
Цілоденні втрати робочого часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-дн.	16	18	22	25

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи одним середньо обліковим робітником, хв.	0,58	0,59	0,56	0,54
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи передовими робітниками, хв.	0,50	0,50	0,50	0,50
Кількість повторів операцій або обсяг виконаних робіт одним робітником, нат. од.	882	867	912	883
Нормативна тривалість зміни, год.	8	8	8	8
Ефективний фонд робочого часу одного робітника у досліджуємо му періоді, дн.	267	263	266	264
Відсоток робітників, відвернених від основної діяльності, %	6	7	4	8
Відсоток службовців, відвернених від основної діяльності, %.	3	8	6	4

Зробити комплексний аналіз отриманих результатів.

Варіант №4

1. На підставі даних про планову та фактичну чисельність працівників підприємства необхідно визначити ступінь забезпеченості підприємства персоналом шляхом заповнення табл. 1.

Таблиця 1 – Аналіз забезпеченості підприємства кадрами

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Планова чисельність персоналу, осіб	1670	1365	1477	1599
Фактична чисельність персоналу, осіб	1563	1347	1365	1418
Абсолютне відхилення, осіб				
Відносне відхилення, %				
Темпи росту планової чисельності, %				
Темпи росту фактичної чисельності, %				
Темпи росту нестачі персоналу, %				

На підставі отриманих даних визначити середні темпи росту планової, фактичної чисельності та нестачі персоналу за період 2005-2008 рр. за допомогою середньої геометричної, зробити висновки.

2. Здійснити оцінку забезпеченості підприємства персоналом робітничих професій виходячи з показника розрахункової чисельності робітників на підставі даних табл. 2.

Таблиця 2 – Забезпеченість підприємства персоналом робітничих професій

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Фактична чисельність робітників, осіб, з них:	816	787	813	941
- робітників-відрядників	787	670	714	847
Планова трудомісткість планової річної виробничої програми, тис. люд.-год.	4680	4954	5102	4815
Плановий річний фонд робочого часу одного середньооблікового робітника ПВП, год.	2120	2112	2120	2104
Коефіцієнт, що характеризує середній рівень виконання відрядниками норма праці на підприємстві	1,15	1,25	1,29	1,27
Планова розрахункова чисельність, осіб				

Визначити абсолютне та відносне відхилення фактичної чисельності від розрахункової по рокам та зробити висновки відносно стану виробничого потенціалу підприємства.

3. На підставі даних табл. 3 розрахувати значення індексу сезонності та зобразити графік сезонної хвилі, зробити висновки.

Таблиця 3 – Чисельність персоналу підприємства на початок кожного місяця

2005 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
1563	1567	1490	1567	1577	1543	1578	1545	1564	1589	1571	1532
2006 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
1347	1342	1354	1324	1345	1367	1351	1342	1367	1327	1351	1362

4. На підставі даних табл. 4 необхідно виконати аналіз рівня організації праці на підприємстві, шляхом розрахунку наступних показників:

- 1) коефіцієнт розділення праці;
- 2) коефіцієнт трудової дисципліни;
- 3) коефіцієнт раціональності прийомів праці;
- 4) коефіцієнт відвернення виконавців від основної роботи.

Таблиця 4 – Дані для розрахунку показників аналізу рівня організації праці

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Середній час, який витрачає середньообліковий робітник на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	25,1	20,6	23,5	22,4
Середній час, який витрачає середньообліковий службовець на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	31,6	28,7	25,8	21,9
Внутрішньо змінні втрати часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-год.	157	131	108	118
Цілоденні втрати робочого часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-дн.	20	23	22	25
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи одним середньо обліковим робітником, хв.	0,58	0,59	0,56	0,54
Середні витрати часу на виконання операції або	0,50	0,50	0,50	0,50

одиниці роботи передовими робітниками, хв.				
Кількість повторів операцій або обсяг виконаних робіт одним робітником, нат. од.	852	867	902	893
Нормативна тривалість зміни, год.	8	8	8	8
Ефективний фонд робочого часу одного робітника у досліджуємо му періоді, дн.	262	266	261	263
Відсоток робітників, відвернених від основної діяльності, %	4	7	9	5
Відсоток службовців, відвернених від основної діяльності, %.	5	8	4	6

Зробити комплексний аналіз отриманих результатів.

Варіант №5

1. На підставі даних про планову та фактичну чисельність працівників підприємства необхідно визначити ступінь забезпеченості підприємства персоналом шляхом заповнення табл. 1.

Таблиця 1 – Аналіз забезпеченості підприємства кадрами

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Планова чисельність персоналу, осіб	9670	9565	9677	9599
Фактична чисельність персоналу, осіб	9563	9347	9552	9418
Абсолютне відхилення, осіб				
Відносне відхилення, %				
Темпи росту планової чисельності, %				
Темпи росту фактичної чисельності, %				
Темпи росту нестачі персоналу, %				

На підставі отриманих даних визначити середні темпи росту планової, фактичної чисельності та нестачі персоналу за період 2005-2008 рр. за допомогою середньої геометричної, зробити висновки.

2. Здійснити оцінку забезпеченості підприємства персоналом робітничих професій виходячи з показника розрахункової чисельності робітників на підставі даних табл. 2.

Таблиця 2 – Забезпеченість підприємства персоналом робітничих професій

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Фактична чисельність робітників, осіб, з них:	4616	4587	4613	4541
- робітників-відрядників	3985	3016	2997	3045
Планова трудомісткість планової річної виробничої програми, тис. люд.-год.	6580	6854	7202	6715
Плановий річний фонд робочого часу одного середньооблікового робітника ПВП, год.	2520	2512	2520	2504
Коефіцієнт, що характеризує середній рівень виконання відрядниками норма праці на підприємстві	1,19	1,23	1,22	1,27
Планова розрахункова чисельність, осіб				

Визначити абсолютне та відносне відхилення фактичної чисельності від розрахункової по рокам та зробити висновки відносно стану виробничого потенціалу підприємства.

3. На підставі даних табл. 3 розрахувати значення індексу сезонності та зобразити графік сезонної хвилі, зробити висновки.

Таблиця 3 – Чисельність персоналу підприємства на початок кожного місяця

2005 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
9553	9543	9499	9561	9570	9590	9579	9584	9496	9566	9553	9561
2006 г.											
січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
9357	9298	9344	9333	9351	9360	9299	9369	9344	9354	9367	9378

4. На підставі даних табл. 4 необхідно виконати аналіз рівня організації праці на підприємстві, шляхом розрахунку наступних показників:

- 1) коефіцієнт розділення праці;
- 2) коефіцієнт трудової дисципліни;
- 3) коефіцієнт раціональності прийомів праці;
- 4) коефіцієнт відвернення виконавців від основної роботи.

Таблиця 4 – Дані для розрахунку показників аналізу рівня організації праці

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Середній час, який витрачає середньообліковий робітник на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	31,4	30,6	29,5	25,4
Середній час, який витрачає середньообліковий службовець на виконання не запланованої роботи протягом зміни, %	33,6	28,7	27,8	25,9
Внутрішньо змінні втрати часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-год.	147	121	98	108
Цілоденні втрати робочого часу всіма досліджуваними працівниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-дн.	18	13	22	24
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи одним середньо обліковим робітником, хв.	0,55	0,59	0,56	0,57
Середні витрати часу на виконання операції або одиниці роботи передовими робітниками, хв.	0,50	0,50	0,50	0,50
Кількість повторів операцій або обсяг виконаних робіт одним робітником, нат. од.	855	867	902	897
Нормативна тривалість зміни, год.	8	8	8	8
Ефективний фонд робочого часу одного робітника у досліджуємо му періоді, дн.	266	264	265	263
Відсоток робітників, відвернених від основної діяльності, %	9	6	8	4
Відсоток службовців, відвернених від основної діяльності, %.	7	5	3	6

Зробити комплексний аналіз отриманих результатів.

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи №2

Розрахункова чисельність працівників:

$$\mathcal{C}_{\text{пвп}}^{\text{роз}} = \frac{T_{\text{вп}}^{\text{пл}}}{\Phi^{\text{пл}} \cdot K_{\text{н}}} \cdot \left[1 + 10 \cdot (K_{\text{н}} - 1) \cdot \left(0,1 - \frac{P_{\text{в}}}{1000} \right) \right], \quad (1)$$

де $T_{\text{вп}}^{\text{пл}}$ – планова трудомісткість планової річної виробничої програми, люд.-год.;
 $\Phi^{\text{пл}}$ – плановий річний фонд робочого часу одного середньооблікового працівника ПВП, год.;
 $K_{\text{н}}$ – коефіцієнт, що характеризує середній рівень виконання відрядниками норма праці на підприємстві;
 $P_{\text{в}}$ – питома вага відрядників в загальній чисельності ПВП, %.

Індекс сезонності:

$$I_{\text{с}} = \frac{\bar{\mathcal{C}}_i}{\bar{\mathcal{C}}_{\text{об}}}, \quad (2)$$

де $\bar{\mathcal{C}}_i$ – середньооблікова чисельність робітників у кожному і-му місяці року, осіб;
 $\bar{\mathcal{C}}_{\text{об}}$ – середньооблікова чисельність робітників за рік, осіб.

Коефіцієнт розподілу праці:

$$K_{\text{рп}} = 1 - \frac{T_{\text{н}}}{T_{\text{зм}} \cdot \mathcal{C}_{\text{р}}}, \quad (3)$$

де $T_{\text{н}}$ – сумарний час виконання всіма працівниками невластивих їм функцій та не передбаченої завданням праці на протязі зміни, люд.-год.;
 $T_{\text{зм}}$ – встановлена тривалість зміни, год.;
 $\mathcal{C}_{\text{р}}$ – чисельність досліджуваних працівників, осіб.

Коефіцієнт трудової дисципліни:

$$K_{\text{тд}} = \left(1 - \frac{P_{\text{тд}}}{T_{\text{зм}} \cdot \mathcal{C}_{\text{рд}}} \right) \cdot \left(1 - \frac{P_{\text{тд}}}{\Phi_{\text{еф}} \cdot \mathcal{C}_{\text{р}}} \right) \quad (4)$$

де $P_{\text{тд}}$ – внутрішньозмінні втрати робочого часу всіма досліджуваними робітниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-год.;
 $\mathcal{C}_{\text{рд}}$ – чисельність досліджуваних працівників, осіб;
 $P_{\text{тд}}$ – цілоденні втрати робочого часу всіма досліджуваними робітниками в наслідок порушення трудової дисципліни, люд.-дн.;
 $\Phi_{\text{еф}}$ – ефективний фонд робочого часу одного працівника у даному періоді, дн.

Коефіцієнт раціональності прийомів праці:

$$K_{\text{р}} = 1 - (t - t_{\text{п}}) \cdot \frac{M}{T_{\text{зм}} \cdot \mathcal{C}_{\text{р}}}, \quad (5)$$

де t – середні витрати часу на виконання операцій або одиниці роботи, мін.;
 $t_{\text{п}}$ – середні витрати часу на виконання операції або одиниці робіт передовими працівниками, мін.;
 M – кількість повторів операцій або обсяг видів виконаних робіт, нат. од.;
 $T_{\text{зм}}$ – тривалість зміни, мін.

Коефіцієнт відвернення виконавців від основної роботи:

$$K_{\text{вв}} = \frac{\mathcal{C}_{\text{відв}}}{\mathcal{C}_{\text{об}}} \cdot 100\%, \quad (6)$$

де $\mathcal{C}_{\text{відв}}$ – чисельність працівників, відвернених від основної діяльності, осіб.

Тема “АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ”

Варіант №1

1. На підставі даних про баланс робочого часу (табл. 1) здійснити комплексний аналіз ефективності використання фондів робочого часу шляхом розрахунку наступних показників:

- коефіцієнт використання числа днів роботи одного робітника;
- коефіцієнт використання календарного фонду часу;
- коефіцієнт використання табельного фонду часу;
- коефіцієнт використання максимально можливого фонду часу;
- коефіцієнт реального (ефективного) фонду робочого часу.

Всі розрахунки здійснювати у люд.-год., або люд.-дн.

Таблиця 1 – Баланс робочого часу одного працівника

№ п/п	Показники	По плану	Фактично	Відхилення	
				абсолютне	відносне, %
1	Календарний фонд часу, дн.	366	365		
2	Утому числі: святкових днів	10	10		
	вихідних днів	106	104		
3	Табельний (номінальний фонд), дн.				
4	Чергові відпуски	22	23		
5	Максимально можливий фонд, дн.				
6	Невиходи на роботу, дн., в т.ч.:	36	38		
	Додаткові відпустки	7	9		
	відпустки з навчання	5	7		
	відпустки по вагітності та пологам	4	3		
	невиходи по хворобі	12	11		
	неявки, що дозволені законом	0,9	1		
	неявки з дозволу адміністрації	1,04	1,27		
	прогули	0,96	1,73		
7	Цілоденні простої	5,1	4		
8	Явочний фонд (відпрацьований час), дн.				
9	Середня номінальна тривалість робочого дня (зміни), год.	8,00	8,00		
10	Розрахунковий фонд робочого часу, год.				
11	Скорочення робочого дня, всього, год., в т.ч.:	0,28	0,48		
	внутришньозмінні простої	0,13	0,26		
	скорочення робочого дня в нічний час	0,1	0,15		
	скорочення робочого дня підліткам	0,05	0,07		
12	Понаднормові години	-	-		
13	Фактична тривалість робочого дня (зміни), год.				
14	Реальний (ефективний) фонд робочого часу одного працівника, год.				
15	Обсяг товарної продукції, тис. грн.	205164,3	147346,2		
16	Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	1988	1881		
17	Середньоявочна чисельність персоналу, осіб	1591	1505		

2. Визначити наступні показники для планового та звітного періодів:

- середня фактична тривалість робочого періоду;
- середня встановлена тривалість робочого періоду;

- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого періоду;
 - повна середня фактична тривалість робочого дня;
 - нормативна тривалість робочого дня;
 - середня установа тривалість робочого дня;
 - коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого дня;
 - інтегральний показник використання робочого часу.
3. Визначити можливу економію чисельності працюючих за рахунок скорочення втрат та нераціональних витрат робочого часу.
 4. Розрахувати розмір недоотриманої продукції в наслідок неявок і втрат робочого часу.
 5. Визначити можливу загальну зміну виробітку за рахунок покращення використання робочого часу.
 6. Визначити економію чисельності в наслідок покращення використання робочого часу шляхом:
 - 1) ліквідації прогулів та цілоденних простоїв;
 - 2) скорочення захворюваності до запланованого рівня або до найкращого, досягнутого за минулий період;
 - 3) скорочення невиходів з дозволу адміністрації до запланованого рівня.
 7. Розрахувати можливе скорочення втрат робочого часу.
 8. На підставі здійснених розрахунків зробити комплексний аналіз стану використання робочого часу досліджуваного підприємства.

Варіант №2

1. На підставі даних про баланс робочого часу (табл. 1) здійснити комплексний аналіз ефективності використання фондів робочого часу шляхом розрахунку наступних показників:
 - коефіцієнт використання числа днів роботи одного робітника;
 - коефіцієнт використання календарного фонду часу;
 - коефіцієнт використання табельного фонду часу;
 - коефіцієнт використання максимально можливого фонду часу;
 - коефіцієнт реального (ефективного) фонду робочого часу.
 Всі розрахунки здійснювати у люд.-год., або люд.-дн.

Таблиця 1 – Баланс робочого часу одного працівника

№ п/п	Показники	По плану	Фактично	Відхилення	
				абсолютне	відносне, %
1	2	3	4	5	6
1	Календарний фонд часу, дн.	365	366		
2	Утому числі: святкових днів	10	10		
	вихідних днів	104	105		
3	Табельний (номінальний фонд), дн.				
4	Чергові відпуски	24	23		
5	Максимально можливий фонд, дн.				
6	Невиходи на роботу, дн., в т.ч.:	28	33		
	додаткові відпустки	6	8		
	відпустки з навчання	5	6		
	відпустки по вагітності та пологам	4	3		
	невиходи по хворобі	8	9		

	неявки, що дозволені законом	0,9	1		
	неявки з дозволу адміністрації	1,04	1,5		
	прогули	0,96	1,5		
7	Цілоденні простої	2,1	3		
8	Явочний фонд (відпрацьований час), дн.				
9	Середня номінальна тривалість робочого дня (зміни), год.	7,97	7,96		
10	Розрахунковий фонд робочого часу, год.				
11	Скорочення робочого дня, всього, год., в т.ч.:	0,35	0,42		
	внутришньозмінні простої	0,23	0,25		

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
	скорочення робочого дня в нічний час	0,1	0,13		
	скорочення робочого дня підліткам	0,02	0,04		
12	Понаднормові години	-	-		
13	Фактична тривалість робочого дня (зміни), год.				
14	Реальний (ефективний) фонд робочого часу одного працівника, год.				
15	Обсяг товарної продукції, тис. грн.	1008	991		
16	Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	807	793		
17	Середньоявочна чисельність персоналу, осіб	365	366		

2. Визначити наступні показники для планового та звітного періодів:

- середня фактична тривалість робочого періоду;
- середня встановлена тривалість робочого періоду;
- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого періоду;
- повна середня фактична тривалість робочого дня;
- нормативна тривалість робочого дня;
- середня установа тривалість робочого дня;
- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого дня;
- інтегральний показник використання робочого часу.

3. Визначити можливу економію чисельності працюючих за рахунок скорочення витрат та нераціональних витрат робочого часу.

4. Розрахувати розмір недоотриманої продукції в наслідок неявок і витрат робочого часу.

5. Визначити можливу загальну зміну виробітку за рахунок покращення використання робочого часу.

6. Визначити економію чисельності в наслідок покращення використання робочого часу шляхом:

- 1) ліквідації прогулів та цілоденних простоїв;
- 2) скорочення захворюваності до запланованого рівня або до найкращого, досягнутого за минулий період;
- 3) скорочення невиходів з дозволу адміністрації до запланованого рівня.

7. Розрахувати можливе скорочення витрат робочого часу.

8. На підставі здійснених розрахунків зробити комплексний аналіз стану використання робочого часу досліджуваного підприємства.

1. На підставі даних про баланс робочого часу (табл. 1) здійснити комплексний аналіз ефективності використання фондів робочого часу шляхом розрахунку наступних показників:

- коефіцієнт використання числа днів роботи одного робітника;
- коефіцієнт використання календарного фонду часу;
- коефіцієнт використання табельного фонду часу;
- коефіцієнт використання максимально можливого фонду часу;
- коефіцієнт реального (ефективного) фонду робочого часу.

Всі розрахунки здійснювати у люд.-год., або люд.-дн.

Таблиця 1 – Баланс робочого часу одного працівника

№ п/п	Показники	По плану	Фактично	Відхилення	
				абсолютне	відносне, %
1	Календарний фонд часу, дн.	365	366		
2	Утому числі: святкових днів	8	9		
	вихідних днів	105	106		
3	Табельний (номінальний фонд), дн.				
4	Чергові відпуски	20	25		
5	Максимально можливий фонд, дн.				
6	Невиходи на роботу, дн., в т.ч.:				
	додаткові відпуски	10	5		
	відпуски з навчання	7	11		
	відпуски по вагітності та пологам	11	11		
	невиходи по хворобі	–	25		
	неявки, що дозволені законом	0,9	1,75		
	неявки з дозволу адміністрації	0,5	0,75		
	прогули	0,5	0,95		
7	Цілоденні простої	1,5	3,2		
8	Явочний фонд (відпрацьований час), дн.				
9	Середня номінальна тривалість робочого дня (зміни), год.	7,98	7,98		
10	Розрахунковий фонд робочого часу, год.				
11	Скорочення робочого дня, всього, год., в т.ч.:	0,39	0,43		
	внутришньозмінні простої	0,23	0,31		
	скорочення робочого дня в нічний час	0,15	0,10		
	скорочення робочого дня підліткам	0,01	0,02		
12	Понаднормові години	-	0,15		
13	Фактична тривалість робочого дня (зміни), год.				
14	Реальний (ефективний) фонд робочого часу одного працівника, год.				
15	Обсяг товарної продукції, тис. грн.	523,1	518,3		
16	Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	25	32		
17	Середньоявочна чисельність персоналу, осіб	20	31		

2. Визначити наступні показники для планового та звітного періодів:

- середня фактична тривалість робочого періоду;
- середня встановлена тривалість робочого періоду;
- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого періоду;
- повна середня фактична тривалість робочого дня;
- нормативна тривалість робочого дня;
- середня установа тривалість робочого дня;

- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого дня;
 - інтегральний показник використання робочого часу.
3. Визначити можливу економію чисельності працюючих за рахунок скорочення втрат та нераціональних витрат робочого часу.
 4. Розрахувати розмір недоотриманої продукції в наслідок неявок і втрат робочого часу.
 5. Визначити можливу загальну зміну виробітку за рахунок покращення використання робочого часу.
 6. Визначити економію чисельності в наслідок покращення використання робочого часу шляхом:
 - 1) ліквідації прогулів та цілоденних простоїв;
 - 2) скорочення захворюваності до запланованого рівня або до найкращого, досягнутого за минулий період;
 - 3) скорочення невиходів з дозволу адміністрації до запланованого рівня.
 7. Розрахувати можливе скорочення втрат робочого часу.
 8. На підставі здійснених розрахунків зробити комплексний аналіз стану використання робочого часу досліджуваного підприємства.

Варіант №4

1. На підставі даних про баланс робочого часу (табл. 1) здійснити комплексний аналіз ефективності використання фондів робочого часу шляхом розрахунку наступних показників:
 - коефіцієнт використання числа днів роботи одного робітника;
 - коефіцієнт використання календарного фонду часу;
 - коефіцієнт використання табельного фонду часу;
 - коефіцієнт використання максимально можливого фонду часу;
 - коефіцієнт реального (ефективного) фонду робочого часу.
 Всі розрахунки здійснювати у люд.-год., або люд.-дн.

Таблиця 1 – Баланс робочого часу одного працівника

№ п/п	Показники	По плану	Фактично	Відхилення	
				абсолютне	відносне, %
1	2	3	4	5	6
1	Календарний фонд часу, дн.	366	366		
2	Утому числі: святкових днів	11	12		
	вихідних днів	104	107		
3	Табельний (номінальний фонд), дн.				
4	Чергові відпуски	22	22		
5	Максимально можливий фонд, дн.				
6	Невиходи на роботу, дн., в т.ч.:				
	додаткові відпустки	3	5		
	відпустки з навчання	6	10		
	відпустки по вагітності та пологам	5	11		
	невиходи по хворобі	2	15		
	неявки, що дозволені законом	0,9	0,5		
	неявки з дозволу адміністрації	1,1	1,2		
	прогули	–	1,5		
7	Цілоденні простої	3,5	4,7		

8	Явочний фонд (відпрацьований час), дн.				
9	Середня номінальна тривалість робочого дня (зміни), год.	8,00	8,00		
10	Розрахунковий фонд робочого часу, год.				
11	Скорочення робочого дня, всього, год., в т.ч.:				
	внутришньозмінні простой	0,05	0,06		
	скорочення робочого дня в нічний час	0,11	0,10		
	скорочення робочого дня підліткам	0,01	0,04		

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
12	Понаднормові години	-	-		
13	Фактична тривалість робочого дня (зміни), год.				
14	Реальний (ефективний) фонд робочого часу одного працівника, год.				
15	Обсяг товарної продукції, тис. грн.	1542,8	1678,9		
16	Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	249	248		
17	Середньоявочна чисельність персоналу, осіб	241	238		

2. Визначити наступні показники для планового та звітного періодів:

- середня фактична тривалість робочого періоду;
- середня встановлена тривалість робочого періоду;
- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого періоду;
- повна середня фактична тривалість робочого дня;
- нормативна тривалість робочого дня;
- середня установа тривалість робочого дня;
- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого дня;
- інтегральний показник використання робочого часу.

3. Визначити можливу економію чисельності працюючих за рахунок скорочення витрат та нераціональних витрат робочого часу.

4. Розрахувати розмір недоотриманої продукції в наслідок неявок і витрат робочого часу.

5. Визначити можливу загальну зміну виробітку за рахунок покращення використання робочого часу.

6. Визначити економію чисельності в наслідок покращення використання робочого часу шляхом:

- 1) ліквідації прогулів та цілоденних простоїв;
- 2) скорочення захворюваності до запланованого рівня або до найкращого, досягнутого за минулий період;
- 3) скорочення невиходів з дозволу адміністрації до запланованого рівня.

7. Розрахувати можливе скорочення витрат робочого часу.

8. На підставі здійснених розрахунків зробити комплексний аналіз стану використання робочого часу досліджуваного підприємства.

Варіант №5

1. На підставі даних про баланс робочого часу (табл. 1) здійснити комплексний аналіз ефективності використання фондів робочого часу шляхом розрахунку наступних показників:

- коефіцієнт використання числа днів роботи одного робітника;

- коефіцієнт використання календарного фонду часу;
 - коефіцієнт використання табельного фонду часу;
 - коефіцієнт використання максимально можливого фонду часу;
 - коефіцієнт реального (ефективного) фонду робочого часу.
- Всі розрахунки здійснювати у люд.-год., або люд.-дн.

Таблиця 1 – Баланс робочого часу одного працівника

№ п/п	Показники	По плану	Фактично	Відхилення	
				абсолютне	відносне, %
1	Календарний фонд часу, дн.	365	366		
2	Утому числі: святкових днів	11	10		
	вихідних днів	105	107		
3	Табельний (номінальний фонд), дн.				
4	Чергові відпуски	22	21		
5	Максимально можливий фонд, дн.				
6	Невиходи на роботу, дн., в т.ч.:				
	додаткові відпустки	11	9		
	відпустки з навчання	5	8		
	відпустки по вагітності та пологам	2	5		
	невиходи по хворобі	3	11		
	неявки, що дозволені законом	1,9	1,3		
	неявки з дозволу адміністрації	1,25	1,29		
	прогули	1,06	1,25		
7	Цілоденні простої	2	4		
8	Явочний фонд (відпрацьований час), дн.				
9	Середня номінальна тривалість робочого дня (зміни), год.	8,00	8,00		
10	Розрахунковий фонд робочого часу, год.				
11	Скорочення робочого дня, всього, год., в т.ч.:				
	внутришньозмінні простої	0,03	0,06		
	скорочення робочого дня в нічний час	0,05	0,07		
	скорочення робочого дня підліткам	0,01	0,02		
12	Понаднормові години	-	12,2		
13	Фактична тривалість робочого дня (зміни), год.				
14	Реальний (ефективний) фонд робочого часу одного працівника, год.				
15	Обсяг товарної продукції, тис. грн.	778,1	795,1		
16	Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	1215	1224		
17	Середньоявочна чисельність персоналу, осіб	1201	1213		

2. Визначити наступні показники для планового та звітного періодів:

- середня фактична тривалість робочого періоду;
- середня встановлена тривалість робочого періоду;
- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого періоду;
- повна середня фактична тривалість робочого дня;
- нормативна тривалість робочого дня;
- середня установа тривалість робочого дня;
- коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого дня;
- інтегральний показник використання робочого часу.

3. Визначити можливу економію чисельності працюючих за рахунок скорочення витрат та нераціональних витрат робочого часу.

4. Розрахувати розмір недоотриманої продукції в наслідок неявок і витрат робочого часу.

5. Визначити можливу загальну зміну виробітку за рахунок покращення використання робочого часу.

6. Визначити економію чисельності в наслідок покращення використання робочого часу шляхом:
- 1) ліквідації прогулів та цілоденних простоїв;
 - 2) скорочення захворюваності до запланованого рівня або до найкращого, досягнутого за минулий період;
 - 3) скорочення невиходів з дозволу адміністрації до запланованого рівня.
7. Розрахувати можливе скорочення втрат робочого часу.
8. На підставі здійснених розрахунків зробити комплексний аналіз стану використання робочого часу досліджуваного підприємства.

Методичні рекомендації до виконання практичної роботи №3

Коефіцієнт використання числа днів роботи одного працівника:

$$K_d = \frac{D_1}{D_0}, \quad (1)$$

де D_1 , D_0 – число днів роботи одного працівника відповідно у звітному та плановому періодах, дн.

Коефіцієнт використання календарного фонду часу:

$$K_{вкф} = \frac{T_{відпр}}{T_k} \cdot 100, \quad (2)$$

де $T_{відпр}$ – кількість відпрацьованих люд.-дн. в даному періоді, люд.-дн.;
 T_k – календарний фонд часу, люд.-дн.

Коефіцієнт використання табельного фонду часу:

$$K_{втф} = \frac{T_{відпр}}{T_t} \cdot 100, \quad (3)$$

де T_t – табельний фонд часу, люд.-дн.

Коефіцієнт використання максимально можливого фонду часу:

$$K_{вмф} = \frac{T_{відпр}}{T_{мм}} \cdot 100, \quad (4)$$

де $T_{мм}$ – максимально можливий фонд часу, люд.-дн.

Коефіцієнт реального (ефективного) фонду робочого часу:

$$K_{рф} = \frac{100 - \Pi_1}{100 - \Pi_0}, \quad (5)$$

$$K_{рф} = \frac{\Phi_1 - \Pi_1}{\Phi_0 - \Pi_0},$$

де Π_1 , Π_0 – втрати робочого часу у звітному та плановому періодах, % (перша формула); год. (друга формула);

Φ_1 , Φ_0 – розрахунковий фонд робочого часу у звітному та плановому періодах, год.

Середня фактична тривалість робочого періоду:

$$\bar{\Pi}_ф = \frac{T_y}{\Phi_{об}}, \quad (6)$$

де T_y – явочний фонд робочого часу, дн.

Середня встановлена тривалість робочого періоду:

$$\bar{\Pi}_y = \frac{T_T}{\bar{Ч}_{об}}. \quad (7)$$

Коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого періоду:

$$K_{yn} = \frac{\bar{\Pi}_ф}{\bar{\Pi}_y}. \quad (8)$$

Повна середня фактична тривалість робочого дня:

$$\bar{\Pi}_{фп} = \frac{T_{відпр}}{T_{відпр}}, \quad (9)$$

де $T_{відпр}$ – відпрацьований час, включаючи понаднормовий час, люд.-год.;
 $T_{відпр}$ – відпрацьований час, люд.-дн.

Нормативна тривалість робочого дня:

$$\bar{\Pi}_{фн} = \frac{T_{ф.відпр}}{T_{відпр}}, \quad (10)$$

де $T_{ф.відпр}$ – фактично відпрацьована кількість люд.-год. у нормованому часі за зміну (без урахування понад нормованого часу), люд.-год.

Середня установа тривалість робочого дня:

$$\bar{\Pi}_y = \frac{\sum \bar{Ч}_i \cdot \Pi_{yi}}{\sum \bar{Ч}_i}, \quad (11)$$

де $\sum \bar{Ч}_i$ – чисельність різних груп працівників, кожній з яких встановлено однакову тривалість робочого дня, осіб;

Π_{yi} – встановлена для кожної і-ї групи робітників тривалість робочого дня, год.

Коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого дня:

$$K_{yn} = \frac{\bar{\Pi}_ф}{\bar{\Pi}_y}. \quad (12)$$

Інтегральний показник використання робочого часу:

$$K_i = \frac{T_{ф.відпр}}{T_{мм}} \text{ або } K_i = K_{yn} \cdot K_{yn}, \quad (13)$$

де $T_{мм}$ – максимально-можливий фонд робочого часу, люд.-год.

Можлива економія чисельності працюючих за рахунок скорочення втрат та нераціональних витрат робочого часу:

$$E_{ч} = \frac{(T_{пв} + T_n) \cdot K_c}{\Phi_{ф}}, \quad (14)$$

де $T_{пв}$ – втрати робочого часу, год.;

T_n – нераціональні витрати робочого часу, год.;

K_c – коефіцієнт можливого скорочення втрат та нераціональних витрат робочого часу;

$\Phi_{ф}$ – фактичний фонд робочого часу одного робітника, год.

Розмір недоотриманої продукції в наслідок неявок і втрат робочого часу:

$$\Delta O = \sum T \cdot B, \quad (15)$$

де T – неявки та втрати робочого часу, які підлягають скороченню, год. (дн.);

B – виробіток продукції годинний (денний), грн.

Загальна зміна виробітку за рахунок покращення використання робочого часу:

$$\Delta B = \frac{\Phi_1 - \Phi_0}{\Phi_1} \cdot 100, \quad (16)$$

де Φ_1 – фактичний фонд робочого часу одного середньо облікового працівника у звітному періоді, год.;

Φ_0 – фонд робочого часу одного середньо облікового працівника у плановому (базисному) періоді, год.

Економія чисельності в наслідок покращення використання робочого часу шляхом:

1) ліквідації прогулів та цілоденних простоїв:

$$E_{ч1} = \frac{\Pi_{пр} + \Pi_{цд}}{\Phi_p}, \quad (17)$$

де $\Pi_{пр}$ – цілоденні втрати часу з-за прогулів, люд.-дн.;

$\Pi_{цд}$ – цілоденні простої, люд.-дн.;

Φ_p – потенційно можливий (плановий) фонд часу одного робітника, дн.

2) скорочення захворюваності до запланованого рівня або до найкращого, досягнутого за минулий період:

$$E_{ч2} = \frac{(\Pi_б^1 - \Pi_б^0) \cdot Ч_{р1}}{\Phi_p}, \quad (18)$$

де $\Pi_б^0$, $\Pi_б^1$ – втрати в наслідок хвороб на одного працівника, які передбачені планом, або найкраще значення показника за минулий період та фактичні втрати у звітному періоді, дн.;

$Ч_{р1}$ – фактична чисельність робочих у звітному період, осіб.

3) скорочення невиходів з дозволу адміністрації до запланованого рівня:

$$E_{ч3} = \frac{(\Pi_a^1 - \Pi_a^0) \cdot Ч_{р1}}{\Phi_p}, \quad (19)$$

де Π_a^0 , Π_a^1 – цілоденні невиходи на одного робочого з дозволу адміністрації по плану і фактично, дн.

Скорочення втрат робочого часу:

$$РП = \Pi_{рч} \cdot B_{год}, \quad (20)$$

де $\Pi_{рч}$ – втрати робочого часу по різним причинам, год.;

$B_{год}$ – плановий середнього динний виробіток продукції одним робітником.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Анализ и моделирование трудовых показателей на предприятии: Учеб. пособие для вузов / Р.И. Ерохина, Е.К. Самраилова; Под ред. А.И. Рофе; Акад. труда и социал. отношений. — М.: Изд-во "МИК", 2000. — 160с.
2. Анализ трудовых показателей: Учеб. пособие для вузов / А.В. Никитин, Н.А. Кольцов, И.А. Самарина и др.; Под ред. П.Ф. Петровича. — М.: Экономика, 1989. — 288 с.
3. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: Учебник / Н.А. Русак, В.И. Стражев, О.Ф. Мигун и др.; Под общ. ред. В.И. Стражева. — Мн.: Выш. шк., 1998. — 398 с.
4. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: учебник / В.И. Стражев, Л.А. Богдановская, О.Ф. Мигун и др.; Под общ. ред. В.И. Стражева. — Мн.: Выш. шк., 2003. — 480 с.
5. Багрова І.В. Нормування праці: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. — 212 с.
6. Бараник З.П. Статистика праці: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 246 с.
7. Данюк В.М. Організація праці менеджера: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2006. — 276с.
8. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатов; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. — К.: КНЕУ, 2001. — 540 с.
9. Ерохина Р.И., Самраилова Е.К. Анализ и моделирование трудовых показателей на предприятии: Учеб. пособие / Под ред. проф. А.И. Рофе. — М.: Издательство «МИК», 2000. — 160 с.
10. Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 300с.
11. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2000. — 207 с.
12. Кислиця О.Я., Мягих І.М. Економічний аналіз: Курс лекцій. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. — 171 с.
13. Класифікатор професій ДК 003:2005. Видання офіційне. — К.: Держспоживстандарт України, 2005. — 615 с.
14. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1998. — 224 с.
15. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. — К.: Т-во „Знання”, КОО, 2003. — 294 с.
16. Нестерчук В.П. Організація та мотивація праці: Навч. посібник. — К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 1999. — 88 с.
17. Палий В.Ф., Суздальцева Л.П. Технично-економический анализ производственно-хозяйственной деятельности машиностроительных предприятий: Учебник для вузов по специальности «Экономика и управление в машиностроении». — М.: Машиностроение, 1989. — 272 с.
18. Подоровская М.М. Организация труда: Конспект лекций. — К.: МАУП, 2004. — 112 с.
19. Савченко В.А. Управління розвитком персоналу: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2002. — 351 с.
20. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. — Львів: ЛБІ НБУ, 2000. — 485 с.
21. Управління персоналом фірми: Навчальний посібник / Под ред. Крамаренко В.І., Холода Б.І. — К.: ЦУЛ, 2003. — 272 с.

22. Щекин Г.В. Организация и психология управления персоналом: Учеб.-метод. пособие. – К.: МАУП, 2002. – 832 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ №348
ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
ІЗ КУРСУ „АНАЛІЗ ТРУДОВИХ ПОКАЗНИКІВ”
(для студентів заочної форми навчання за напрямком підготовки
6.030505 „Управління персоналом і економіка праці”)

Укладачі: Оксана Володимирівна Захарова, к.е.н., доцент